

Deklaracija dėl kaimo vietovių ateities ir būsimos kaimo plėtros politikos Europos Sąjungoje

2024 m. Gruodžio mėn.

Turinys

Preambulė	1
1. Kaimo vietovių ateitis – visos mūsų visuomenės rūpestis	2
2. Kaimo problemas reikia spręsti nedelsiant	3
3. Būsimoje kaimo plėtros politikoje reikia rimčiau atsižvelgti į kaimo vietovių poreikius	4
4. Ilgalaiškės kaimo vietovių vizijos pavertimas konkrečia strategija ir Kaimo pakto modelio įgyvendinimas	5
5. Vietos pajėgumų stiprinimas ir vietos lygmens atsakomybės užtikrinimas	6
6. ES išlaidų kaimo vietovėms stebėsenos gerinimas	7

Jei įmanoma, grupė nuomones, rekomendacijas arba ataskaitas priima bendru sutarimu. Balsuojant sprendimai priimami paprasta narių balsų dauguma. Nariai, kurie balsavo prieš arba susilaikė, turi teisę prie nuomonių, rekomendacijų ar ataskaitų pridėti dokumentą, kuriame apibendrinami jų pozicijos motyvai.

Pareiktos nuomonės yra tik Kaimo pakto koordinavimo grupės nuomonės ir neturi būti laikomos oficialia Europos Komisijos pozicija.



Preambulė

Kaimo paktas yra Komunikate dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos numatyta iniciatyva, kuria siekiama skatinti bendradarbiavimą įvairiais valdymo lygmenimis ir su suinteresuotaisiais subjektais. Kaimo pakto iniciatyva – pagal principą „iš apačios į viršų“ vykdomas daugiapakopio valdymo procesas, kuriame Europos Komisija atlieka tarpininkės vaidmenį.

Kaimo pakto koordinavimo grupė (KPKG) buvo įsteigta kaip speciali Komisijos grupė, kurios paskirtis – toliau plėtoti Kaimo paktą ir koordinuoti jo įgyvendinimo procesą. Kaip KPKG nariai¹ pripažįstame, kad itin svarbu imtis tikslių intervencinių priemonių ir politikos inovacijų, padėsiančių išspręsti daugybę iššūkių, kurie kyla dėl gyventojų skaičiaus mažėjimo, žaliosios, skaitmeninės bei kitokio pobūdžio pertvarkos ir ekonomikos nuosmukio kaimo regionuose. Reikėtų pripažinti, kad nuo sėkmingo kaimo bendruomenių funkcionavimo labai priklauso ne tik kaimo gyventojų, bet ir platesnė visos Europos Sąjungos ekonominė, aplinkos bei socialinė gerovė, ir į tai atsižvelgti valdant ES lėšas ir politiką.

Mūsų bendras tikslas – kurti gyvybingas ir atsparias kaimo bendruomenes, kurios būtų pajėgios prisidėti prie tvarios ekonominės, ekologinės ir socialinės pertvarkos. Tuo tikslu mes, KPKG nariai, drauge parengėme šią deklaraciją, kurioje pateikiami atsakymai į devynis ataskaitoje „[Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: svarbiausi laimėjimai ir tolesni veiksmai](#)“² iškeltus klausimus, ir ją priėmėme² 2024 m. gruodžio 12 d.



1. Kaimo vietovių ateitis – visos mūsų visuomenės rūpestis

1.1. ES ekonominė ir socialinė gerovė labai priklauso nuo kaimo vietovių

Kaimo bendruomenės ES ekonomikoje atlieka lemiamą vaidmenį. Kaimo vietovėse klesti tokie sektoriai kaip žemės ūkis ir tvari maisto produktų gamyba, miškų ūkis, žuvininkystė ir atsinaujinančiosios energijos gamyba, kurie padeda apsirūpinti maistu, valdyti išteklius ir įgyvendinti energetikos strategijas (visų pirma žaliosios energetikos).

Be to, kaimo vietovės tampa ekonominės veiklos, įskaitant kaimo turizmą, ekologinį turizmą ir skaitmeninį verslą, centrais. Kaimo bendruomenės praturtina ES socialinę struktūrą – siūlo unikalų gyvenimo būdą, kuriam būdinga didesnė erdvė ir glaudesni vietos bendruomenėms priklausančių asmenų tarpusavio ryšiai.

Be to, kaimo vietovėse puoselėjamos vietos tradicijos ir kultūros paveldas, skatinama kultūrų įvairovė, integruojami naujakuriai bei migrantai, jos taip pat prisideda prie saugumo didinimo pasienio regionuose.

1.2. Europos Sąjungos kaimo vietovėms tenka lemiamas vaidmuo sprendžiant klimato kaitos problemą

Kaimo regionai atlieka esminį vaidmenį tiek švelninant klimato kaitą, tiek prisitaikant prie jos poveikio. Juose vykdoma tvari maisto gamyba, žemės ūkio paskirties žemės valdymas ir miškotvarka, atsinaujinančiosios energijos gamyba, įgyvendinamos natūralių buveinių išsaugojimo priemonės ir teikiamos ekosisteminės paslaugos (ypač pažeidžiamose ekosistemose, tokiose kaip kalnai ir salos).

Sėkmingas klimato srities strategijų įgyvendinimas labai priklauso nuo to, kaip veiksmingai kaimo bendruomenės yra įgalinamos taikyti tvarią praktiką, didinti atsparumą ir prisidėti prie pasaulinės kovos su klimato kaita.

1.3. Kaimo ištekliai turėtų būti ne eikvojami, o valdomi tvariai

Kaimo vietovėse yra vertingų gamtos, kultūros ir ekonominių išteklių, tačiau jų nereikėtų be saiko naudoti ir eikvoti – juos naudojant reikėtų vadovautis ilgalaikio tvarumo principu. Pavyzdžiui, atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektai, kaip

antai vėjo jėgainių statymas kalnuotose vietovėse, turėtų būti integruojami apgalvotai, derinant poveikį aplinkai su vietos bendruomenių interesais ir taip užtikrinant, kad projektų naudą pajustų ir vietos gyventojai.

Panašus principas turėtų būti taikomas ir turizmui – norint apsaugoti kaimo kraštovaizdį ir išsaugoti kultūros paveldą pernelyg neapkraunant vietos ekosistemų, turizmą reikėtų rūpestingai valdyti. Atsakingo valdymo praktika taip pat turėtų būti taikoma norint išvengti dirvožemio bei vandens išteklių nykimo, kad jais galėtų naudotis ir ateities kartos.

1.4. ES politikoje turėtų būti tikslingiau skatinama tvari kaimo plėtra

ES politikoje turėtų būti skatinamas įtraukumas ir tvari kaimo plėtra, be kita ko, investicijos į infrastruktūrą, tvarią praktiką ir naujus vietos ekonomikos sektorius (pavyzdžiui, uždarojo ciklo ekonomiką, paskirstytosios energijos sistemas, kurių pagrindas – atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos, socialinę ir į bendruomenę orientuotą ekonomiką ir skaitmenizaciją).

ES politika turėtų būti užtikrinama, kad kaimo bendruomenės ir jų nariai, įskaitant vietos valdžios institucijas, pilietinės visuomenės organizacijas ir privačius subjektus (tarp jų ir kaimo įmones), galėtų darniai ir tvariai prisidėti prie Sąjungos ateities kūrimo.

2. Kaimo problemas reikia spręsti nedelsiant

2.1. Kaimo vietovės susiduria su demografiniais iššūkiiais ir ekonomikos nuosmukiu

Kaimo vietovėse gyventojų mažėja ir visuomenė senėja. Gyventojų, ypač jaunimo, emigraciją dar labiau spartina ekonomikos nuosmukis ir paslaugų masto mažėjimas, taip pat nepakankamos galimybės naudotis paslaugomis (be kita ko, jų neprieinamumas kaimo vietovėse, nepakankamos ir neįperkamos judumo galimybės, ribotos švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugos), įsigyti būstą ir naudotis žeme.

Kaimo bendruomenės dar labiau silpnina ir demografinius iššūkius didina darbo jėgos trūkumas, kokybiškų darbo vietų stygius ir verslo įmonių (įskaitant vietos parduotuves) užsidarymas.

2.2. Norėdamos prisitaikyti prie skaitmeninės, žaliosios ir ekonominės pertvarkos, kaimo bendruomenės turi diegti inovacijas

Bandydamos prisitaikyti prie skaitmeninės, žaliosios ir ekonominės pertvarkos, kaimo bendruomenės susiduria su unikaliais iššūkiiais. Kad ši pertvarka jų neaplenktų, skubiai reikalingos didelės investicijos į ateities poreikiams pritaikytą infrastruktūrą ir inovacijas (įskaitant technologines, socialines, verslo ir valdymo inovacijas).

2.3. Skirtingose vietovėse kyla skirtingų iššūkių, kuriems reikia tikslinio atsako

Reikia pripažinti, kad įvairios kaimo vietovės (pavyzdžiui, kalnuotos vietovės, salos, atokūs bei atokiausi regionai ir pasienio regionai) teikia skirtingų galimybių, tačiau jose kyla ir skirtingų iššūkių, kuriems įveikti reikia diferencijuoto politinio atsako ir intervencinių priemonių, kaip pabrėžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174 straipsnyje.

Pavyzdžiui, vienas iš svarbiausių aspektų yra atstumas nuo miestų centrų ir miesto bei kaimo jungtys. Kalnuotų vietovių poreikiai yra specifiniai, nes jose kyla su jų prieinamumu ir galimybe naudotis paslaugomis susijusių sunkumų. Atokiausi regionai

dėl savo nedidelės teritorijos, nuošalumo ir izoliuotumo taip pat patiria nemenkų suvaržymų ir išlaidų, kurias lemia dideli atstumai iki pagrindinių rinkų. Pasienio regionai dažniausiai kenčia nuo saugumo problemų, ekonomikos nuosmukio ir geopolitinės įtampos.

2.4. Dėl ribotų pajėgumų kaimo bendruomenės turi mažiau galimybių imtis veiksmų ir gauti finansavimą

Kaimo bendruomenių pajėgumai dažnai yra labai riboti, o padėtį dar labiau apsunkina demografiniai pokyčiai, visų pirma tai, kad išvyksta jauni ir išsilavinę asmenys. Be to, kaimo bendruomenės yra labai priklausomos nuo savanoriško darbo ir pilietinės visuomenės organizacijų, kuriems reikia didesnės paramos ir geresnio pripažinimo.

Dėl ribotų pajėgumų kaimo bendruomenėms sunkiau užsitikrinti finansavimą ir veiksmingai planuoti ateitį. Kaimo vietovėms dažnai trūksta tikslinio finansavimo, bet net ir tais atvejais, kai lėšų yra, efektyviai jas panaudoti sunku dėl biurokratinių kliūčių, pavyzdžiui, pernelyg sudėtingų procedūrų. Nepaisant bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (BIVP) privalumų ir patikimų rezultatų, jai šiuo metu skiriama gerokai per mažai lėšų ir pernelyg menkai ja naudojamosi.

3. Būsimoje kaimo plėtros politikoje reikia rimčiau atsižvelgti į kaimo vietovių poreikius

3.1. Stiprinti paramą kaimo vietovėms pagal įvairių sričių politiką ir kelių fondų lėšomis, be kita ko, taikant tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo mechanizmą

Kaimo plėtros politika turėtų būti grindžiama holistiniu ir integruotu politiniu požiūriu, pabrėžiant įvairių sričių politikos tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo svarbą. Sąvoka „tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimas“ reiškia *politikos peržiūrą iš kaimo perspektyvos, kuri atliekama siekiant, kad ta politika atitiktų kaimo vietovėse gyvenančių ir dirbančių žmonių poreikius*³. Ji turi būti laikoma daugiau nei vien abstrakčiu principu ir todėl įtvirtinta atitinkamais reglamentais, procedūromis ir išsamiomis metodinėmis gairėmis.

Be to, kaimo plėtros politika turėtų būti finansuojama derinant Europos, nacionalinius ir regioninius šaltinius. Norint kaimo bendruomenėms užtikrinti reikiamus išteklius, būtina koordinuoti įvairių sričių ES politiką, fondus ir kitus finansavimo šaltinius. Kaimo suinteresuotieji subjektai turėtų aktyviai dalyvauti atitinkamos politikos rengimo procese.

3.2. Stiprinti bendruomenės inicijuotas ir vietos poreikiais grindžiamas iniciatyvas, tokias kaip LEADER / BIVP ir pažangieji kaimai

Bendruomenės inicijuotos vietos plėtra (BIVP) turėtų būti taikoma plačiau – kaip pagrindinis metodas, pagal kurį nustatomi poreikiai, rengiami vietos planai ir strategijos, planuojami ir įgyvendinami vietos projektai ir skirstomos lėšos. BIVP metodas yra principu „iš apačios į viršų“ pagrįstas požiūris į regionų ir vietos plėtrą, pagal kurį vietos bendruomenės imasi iniciatyvos siekdamas nustatyti savo vystymosi poreikius ir juos patenkinti. Šis metodas apima vietos lygmens sprendimų priėmimą (pavyzdžiui, vietos veiklos grupės (VVG)), vietos gyventojų įtraukimą ir finansavimą kelių fondų lėšomis.

Laikantis šio požiūrio galima tikslingiau patenkinti konkrečių vietovių poreikius. Iniciatyva LEADER yra jau dešimtmečius kaimo vietovėse sėkmingai taikomas pagrindinis BIVP metodas, o kelių fondų lėšomis finansuojama BIVP kaimo ir ne kaimo vietovėse buvo aktyviai skatinama, tačiau valstybėse narėse nėra plačiai taikoma.

Pastaruoju metu randasi ir kitų bendruomenės inicijuotų vietos iniciatyvų, visų pirma pažangiųjų kaimų. Pažangiųjų kaimų iniciatyvos tikslas – stiprinti kaimo bendruomenių atsparumą technologinėmis bei socialinėmis inovacijomis, kurios vietos ir kaimo bendruomenėse diegiamos laikantis BIVP principų (t. y. taikant bendruomenės inicijuotą, dalyvaujantį, holistinį vietos lygmens planavimo metodą ir įgyvendinant novatoriškas bei pažangias iniciatyvas).

3.3. Stiprinti ES paramos ir kaimo judėjimų sąsajas

Be oficialių ES BIVP priemonių, pilietinėje visuomenėje veikia tvirtas vietos, regioninio, nacionalinio ir Europos lygmens ryšių tinklas, apimantis įvairias vietos grupes, kaimų ir regionines asociacijas, plėtros patikos fondus, socialines įmones, bendruomenių tarybas, vietos partnerystes ir kt.

Daugelis šių kaimo judėjimų turi senas tradicijas (kurios tęsiasi daugiau kaip 50 metų) ir sukūrė nacionalinių ir Europos kaimo parlamentų sistemą, kad būtų išgirstas kaimo bendruomenių balsas ir būtų stiprinami vietos pajėgumai. Norint išlaikyti svarbiausius šių tinklų pajėgumus, jų finansavimą, kurį daugiausia sudaro regioninių ar nacionalinių vyriausybių ir narių įnašai, reikėtų papildyti Europos finansavimu.

3.4. Užtikrinti, kad kaimo vietovių balsas būtų išgirstas ir jų interesams būtų geriau atstovaujama formuojant politiką

Nesvarbu, ar ES nuspręs būsimo politiką ir programas finansuoti vieno ar kelių fondų lėšomis pagal pasidalijamojo valdymo principą, nebepakanka valstybėms narėms leisti vien savo nuožiūra nuspręsti, kokią ES lėšų dalį jos ketina skirti kaimo plėtrai.

Nors nuo kaimo vietovių labai priklauso tvarus Europos vystymasis ir klimato politikos veiksmi, kaimo vietovių ir bendruomenių interesams (išskyrus žemės ūkio srities) atstovaujama gana vangiai, palyginti su kitų sektorių ir teritorijų (pavyzdžiui, miestų) interesais. Dėl tos priežasties kaimo vietovėms ir kaimo bendruomenėms politikoje skiriama per mažai dėmesio ir jos negauna pakankamo finansavimo.

3.5. Įpareigoti valstybes narės kaimo plėtrai skirti tam tikrą minimalią lėšų dalį

Laikydamosi tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo principu, KPKG pasisako už tvirtą įsipareigojimą ir aiškius ES lygmens reikalavimus valstybėms narėms. Jais remiantis kaimo vietovėms ir kaimo bendruomenėms turi būti skiriama privaloma *visų pagal daugiametę finansinę programą skiriamų ES lėšų, visų pirma sanglaudos politikos fondų ir BŽŪP fondų lėšų*, procentinė dalis (pavyzdžiui, bent 30 proc.), kad jos galėtų siekti ne tik su žemės ūkiu susijusių kaimo plėtros tikslų.

3.6. Nustatyti didesnę privalomą minimalią pagal BIVP metodą skiriamų lėšų dalį

Dabartinių 5 proc. pagal BIVP skiriamų lėšų nebepakanka. Norint užtikrinti, kad vietos bendruomenės turėtų finansinių išteklių savo vystymuisi skatinti, joms reikėtų skirti privalomą kaimo plėtrai skirtų lėšų dalį (pavyzdžiui, bent 10 proc.), taikant vietoje inicijuotus ir vietos poreikiais grindžiamus BIVP mechanizmus (pavyzdžiui, LEADER ir pažangiųjų kaimų).

3.7. Kaip alternatyvų sprendimą apsvarstyti specialios kaimo plėtros programos ir fondo sukūrimą

Manome, kad kaimo plėtrai (nepriklausomai nuo galutinio politikos ir finansavimo scenarijaus) būtina skirti tam tikrą privalomą minimalią ES lėšų dalį, kaip nurodyta 3.5 punkte. Tačiau, jei pasirodytų, kad tai neįmanoma, turėtų būti sukurtas specialus Europos kaimo plėtros fondas (EKPF) bei programa ir jiems turėtų būti skiriama pakankamai išteklių (pavyzdžiui, bent 30 proc. visų ES lėšų, kaip nurodyta 3.5 punkte).

Pagal šį metodą kaimo klausimams ES politikoje būtų skiriama daugiau dėmesio, o kaimo bendruomenėms būtų užtikrintas didesnis finansavimas. Be to, BIVP iniciatyvoms turėtų būti skiriama didesnė finansinė parama, taip pat iš EKPF, jei būtų pasirinkta tokia galimybė.

3.8. Suteikti valstybėms narėms galimybę lanksčiai nustatyti kaimo plėtros prioritetus ir strategijas

Nors kaimo plėtrai skirti tam tikrą lėšų dalį turėtų būti privaloma, lankstumas būtinas tam, kad valstybės narės galėtų finansuoti konkrečius jų kaimo plėtros strategijas, kurios yra suderintos su platesne ES nustatyta sistema ir prioritetais, atitinkančiais tikslus. Labai svarbu pasirinkti poreikiais grindžiamą ir į rezultatus orientuotą finansavimo modelį, atitinkantį skirtingus kaimo ir miesto vietovių poreikius.

4. Ilgalaikės kaimo vietovių vizijos pavertimas konkrečia strategija ir Kaimo pakto modelio įgyvendinimas

4.1. Ilgalaikę kaimo vietovių viziją paversti visų lygmenų kaimo plėtros strategijomis

Ilgalaikę ES kaimo vietovių viziją reikia paversti konkrečiomis ES, nacionalinėmis ir regioninėmis strategijomis. Reikėtų reikalauti, kad valstybės narės parengtų nacionalines (ir regionines) kaimo plėtros strategijas, atitinkančias bendrus strateginiuose dokumentuose, pavyzdžiui, Ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos, Europos žaliojo kurso ir Skaitmeninio dešimtmečio dokumentuose, nustatytus ES prioritetus.

Rengiant strategijas turi būti bendradarbiaujama su kaimo suinteresuotaisiais subjektais, be kita ko, vietos lygmeniu, kad jose tinkamai atsispindėtų vietos prioritetai ir poreikiai.

4.2. Sukurti Kaimo pakto modelį pasitelkiant tvirtas tarpinstitucines struktūras ir koordinavimą

Kaimo plėtros pastangos regioniniu, nacionaliniu ir ES lygmenimis turėtų būti koordinuojamos naudojantis specialiomis institucinėmis struktūromis, kurios užtikrina tiek horizontalųjį, tiek vertikalųjį koordinavimą. Turėtų būti laikomasi Kaimo pakto leidinyje „[Kaimo pakto įgyvendinimas valstybėse narėse](#)“ nustatytų principų ir taikomi jame nustatyti mechanizmai.

Paskirtieji nacionalinių bei regioninių vyriausybių nariai ir privalomos tarpžinybinės koordinavimo grupės gali užtikrinti politikos nuoseklumą ir prisidėti prie veiksmingo tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo. Tokių mechanizmų taikymas būtų sąlyga, kurią įvykdžius būtų galima gauti kaimo plėtrai skirtą lėšų dalį.

ES lygmeniu kaimo plėtros užmojus ir pastangas galėtų racionalizuoti ir koordinuoti specialus Kaimo plėtros generalinis direktoratas (angl. RURAL DG). Be to, atitinkami generaliniai direktoratai (Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD, Regioninės ir miestų politikos GD ir galbūt būsimas Kaimo plėtros GD bei kiti atitinkami generaliniai direktoratai) turėtų tvirčiau bendradarbiauti ir koordinuoti veiklą tarpusavyje.

4.3. Stiprinti vadovaujančiųjų institucijų pajėgumus kaimo plėtros ir tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo srityse

Tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimas turėtų būti integruotas nacionaliniu ir ES lygmenimis, visų pirma parengiamuoju teisėkūros procedūros etapu ir jai pasibaigus. Kad politika būtų įgyvendinama veiksmingai, vadovaujančiosioms institucijoms ir kitoms pagrindinėms politikos organizacijoms turi būti rengiami su kaimo plėtra ir tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimu susiję mokymai. Toms institucijoms būtina suteikti techninių žinių ir stiprinti jų gebėjimus, kad jos galėtų valdyti kaimo strategijas.

5. Vietos pajėgumų stiprinimas ir vietos lygmens atsakomybės užtikrinimas

5.1. Stiprinti vietos lygmens pajėgumus skiriant specialų finansavimą ir techninę paramą

Kaimo bendruomenėms, visų pirma mažoms ir turinčioms nedaug išteklių, turėtų būti skiriama techninė parama, kad jos galėtų plėtoti projektų idėjas ir orientuotis finansavimo paraiškų teikimo procese. Tokią paramą gauti gali padėti vietos veiklos grupės (VVG), nacionaliniai kaimo tinklai ir specialieji Europos tinklai (įskaitant kaimo savivaldybių tinklus).

Pakankamai ES lėšų turėtų būti skiriama ES lygmens tinklų kūrimui, techninei pagalbai ir parengiamiesiems veiksams, kuriais siekiama stiprinti pajėgumus ir sudaryti sąlygas keistis patirtimi ES lygmeniu (ir su ES nepriklausančių šalių kaimo teritorijomis).

5.2. Sudaryti sąlygas vietos paramos gavėjams lanksčiai dalyvauti paraiškų teikimo procese

Paraiškų teikimo procesas turėtų būti lankstesnis ir atviresnis eksperimentams. Mažesnės apimties projektų vykdytojų našta būtų galima sumažinti supaprastinus finansines taisykles – įvedus rezultatais grindžiamas išmokas ir plačiau pritaikius supaprastinto išlaidų apmokėjimo sistemą (SIA), pavyzdžiui, nustačius vieneto įkainius ir fiksuotąsias sumas. Norint paremti bendruomenės iniciatyvas, labai svarbu finansavimą grįsti veiklos rezultatais ir racionalizuoti finansinės atskaitomybės sistemas.

5.3. Teikti pradinį finansavimą projektams rengti ir idėjoms plėtoti

Pradinis finansavimas, pavyzdžiui, idėjoms plėtoti ir projektams rašyti bei rengti, ir skatinamieji išteklių yra labai svarbūs ankstyvaisiais iniciatyvų ir projektų įgyvendinimo etapais. Oficialius rašytinius pasiūlymus galėtų papildyti nauji metodai, pavyzdžiui, projektų pristatymai, kad mažiau patyrę paramos gavėjai turėtų daugiau galimybių gauti finansavimą.

5.4. Teikti paramą kaimo bendruomenėms, kad jos galėtų diegti inovacijas ir tarptautiniu mastu keistis idėjomis

Norint kaimo bendruomenės paskatinti ieškoti kūrybiškų sprendimų, labai svarbu inovacijas remti jau nuo idėjų plėtojimo etapo. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas sąlygų mažesniems subjektams dalyvauti inovacijų projektuose ir įsitraukti į tarpvalstybinį bendradarbiavimą sudarymui. Mažos kaimo bendruomenės turėtų gauti techninę paramą ir joms turėtų būti suteikta daugiau galimybių tiesiogiai dalyvauti tiesiogiai valdomose ES programose, tokiose kaip „Europos horizontas“ ir INTERREG.

6. ES išlaidų kaimo vietovėms stebėsenos gerinimas

6.1. Remtis esamomis stebėsenos sistemomis bei duomenimis ir atsižvelgti į kokybinius aspektus

Duomenys (pavyzdžiui, surinkti ir pateikti per Kaimo vietovių stebėjimo centrą) turėtų patobulinti įrodymais grindžiamą politikos formavimą. Reikėtų pasinaudoti esamomis duomenų rinkimo ir stebėsenos sistemomis, daugiausia dėmesio skiriant pagrindiniams socialiniams ir ekonominiams rodikliams, kurie suteikia vertingų įžvalgų apie kaimo bendruomenių gerovę.

Į stebėsenos sistemą reikėtų įtraukti ne tik kiekybinius duomenis, bet ir kokybinius rodiklius, kuriais nusakoma nemateriali nauda, tokia kaip socialinis kapitalas ir bendruomenės sanglauda. Be to, renkant duomenis turėtų būti atsižvelgiama į ilgalaikį tvarumą (t. y. rezultatus ir poveikį pasibaigus remiamiems projektams).

6.2. Stebėti ES išlaidas pagal sektorius ir teritorijų rūšis

ES lėšos turėtų būti sužymėtos pagal sektorius ir teritorijas, kad būtų galima geriau suprasti, kokia lėšų dalis skiriama kaimo vietovėms, ir užtikrinti, kad tos vietovės gautų deramą išteklių dalį. Žymint lėšas pagal teritorijas taip pat reikėtų atsižvelgti į kaimo vietovių, visų pirma tų, kurioms reikia skirti ypatingą dėmesį, (pavyzdžiui, kalnų, salų, pasienio ir atokiausių regionų) ypatumus (žr. 2.3 punktą).

Šis metodas padeda išvengti situacijų, kai finansavimas duotų neproporcingos naudos daugiau pajėgumų turinčioms kaimo vietovėms. Įdiegus tokią žymėjimo sistemą bus galima veiksmingiau stebėti lėšų paskirstymą ir užtikrinti, kad būtų pasiekti kaimo plėtros tikslai.

6.3. Parengti vietos projektams vertinti skirtus SMART rodiklius

Vietos projektams vertinti turėtų būti parengtas standartizuotas SMART (konkretus, išmatuojamas, pasiekiamas, aktualus ir per nustatytą laiką įvykdytinus) rodiklių rinkinys. Norint užtikrinti projektų vertinimo nuoseklumą, kaimo suinteresuotiesiems subjektams reikėtų teikti techninę paramą vertinant šiuos rodiklius. Tačiau tai turėtų būti pasiekta vietos suinteresuotiesiems subjektams ir (arba) projektams vykdyti skirtos paramos gavėjams neužkraunant neproporcingos administracinės duomenų rinkimo naštos.

- 1 Europos nevyriausybinų organizacijų, pilietinės visuomenės organizacijų, verslo organizacijų ir valdžios institucijų organizacijų atstovai; akademinės bendruomenės ir mokslinių tyrimų organizacijų atstovai; išrinktieji trijų tinklų, kurie sudaro Europos kaimo parlamento iniciatyvinę grupę, (ELARD, ERCA, PREPARE) atstovai; Europos Parlamento (COMAGRI ir COMREGI) atstovai – Europos Parlamento nariai, Regionų komiteto (NAT ir COTER) atstovai – komiteto nariai (vietos ir regionų valdžios institucijos) ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (NAT ir ECO) atstovai – jo nariai; trijų Europos Sąjungos Tarybai paeilii pirmininkaujančių valstybių narių atstovai – po du iš kiekvienos valstybės narės, iš kurių vienas atsakingas už kaimo plėtrą, o kitas – už teritorinę sanglaudą.
- 2 KPKG savo nuomones, rekomendacijas ir atskaitas priima bendru sutarimu (paprastąja balsų dauguma). Už šią deklaraciją balsavo 29 KPKG nariai iš 31.
- 3 https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_en.



Prisijunkite prie Kaimo pakto bendruomenės ir interneto platformos

https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/become-member_en



 ruralpact.rural-vision.europa.eu/index_en

 info@rural-pact.eu

Liuksemburgas, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2024

© Europos Sąjunga, 2024. CC-BY 4.0

Viršelio nuotrauka ©Flickr

Kaimo pakto paramos biuras yra projektas, kurį įgyvendina



PRINT ISBN 978-92-68-24278-0 doi:10.2762/1114344 KF-01-25-002-LT-C

PDF ISBN 978-92-68-24277-3 doi:10.2762/5083842 KF-01-25-002-LT-N



Finansuoja
Europos Sąjunga